

sådan at formålet bliver at sikre danskernes forsyningssikkerhed og energi til rimelige priser produceret på basis af vedvarende energikilder. DONG skal fungere som en spydspids i implementeringen af en energipolitisk målsætning om at gøre Danmark uafhængig af fossile brændstoffer. På den måde kan DONG gå i spidsen på udviklingsområdet – også hvor der ikke er kommercielle gevinster lige om hjørnet.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 78).

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se foran*). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Transport- og energiministeren har ordet.

Kl. 15.20

Transport- og energiministeren (Flemming Hansen):

Og jeg vil indlede med de samme to ord: Transport og energi. Vi har nu fået lov at sætte dagsordenen i Folketinget i 6½ time, og derfor er der ikke ret meget mening i at forlænge debatten.

Jeg vil takke for en god og konstruktiv debat; det synes jeg virkelig det har været. Jeg har lyttet meget, og det eneste, jeg ønsker at gentage, er sådan set det, jeg sagde i min tale, nemlig at regeringen meget gerne ser et bredt forlig på energiområdet, og det hørte jeg med glæde at flere af partierne gør – specielt hr. Kim Mortensen understregede, at det ønskede Socialdemokratiet også – så den målsætning deler vi, og derfor glæder jeg mig til at komme i gang med de egentlige forhandlinger, når vi er færdige med spørgerunden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Som tidligere meddelt vil afstemningen om det forslag til vedtagelse, der er fremsat af ordføreren for forespørgerne, hr. Per Clausen, blive foretaget i mødet tirsdag den 29. maj 2007.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 156:

Forslag til folketingsbeslutning om en videnskabelig og uafhængig undersøgelse af dødeligheden i Irak som følge af den godt 4 år lange krig.

Af Villy Søvnald (SF), Mogens Lykketoft (S), Niels Helveg Petersen (RV) og Rune Lund (EL). (Fremsat 12/4 2007).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Som formanden lige har sagt, har SF, Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og Enhedslisten i fællesskab fremsat beslutningsforslag om en videnskabelig og uafhængig undersøgelse af dødeligheden i Irak.

Vi har jo lige ved førstebehandlingen den 15. maj af regeringens beslutningsforslag B 162 om det danske bidrag i Irak, som blev støttet af Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre, haft en debat, hvor mange spørgsmål og problemstillinger er blevet vendt. Jeg skal derfor forsøge at undgå at gentage den debat, og jeg håber, at partierne er enige med mig i, at der i dag ikke skal være en gentagelse af debatten den 15. maj – den har vi jo haft.

Lad mig derfor gå direkte til det centrale spørgsmål i beslutningsforslaget B 156, nemlig om regeringen skal finansiere og tage initiativ til nedsættelsen af en uafhængig og videnskabelig undersøgelsesgruppe til afklaring af omfanget af dødeligheden i Irak som følge af krigen.

Og lad mig her starte med at sige, at jeg gerne skal være den første til at erkende, at der fortsat er store sikkerhedsproblemer i dele af Irak, ikke mindst i Bagdad, og lad mig også fastslå, at ethvert dødsfald er et dødsfald for meget.

Når det er sagt, har jeg dog svært ved at se, hvordan endnu et forsøg på en undersøgelse af dødeligheden i Irak skulle bidrage til at bedre selve situationen. En sådan undersøgelse vil næppe finde frem til et tal, der er mere sikkert end dem, der allerede findes. Der findes mange forskellige tal. Hvis Danmark så kommer med et tal, hvor meget mere vægt har det end dem, der i forvejen eksisterer?

Det vil sige, at en ny undersøgelse således blot vil blive endnu et mere eller mindre kvalifi-

ceret bud på, hvor mange dødsfald der har været i Irak siden afslutningen af den militære aktion, som USA, støttet af en koalition af lande, i 2003 indledte mod Irak.

Som forslagsstillerne allerede ved, er der jo som sagt flere uafhængige organisationer foruden de irakiske myndigheder selv, der forsøger at vurdere antallet af dødsfald i Irak siden invasionen. Og derfor har jeg altså svært ved at se, hvordan en dansk finansieret undersøgelse skulle komme sandheden nærmere, hvilke andre kilder danskerne skulle være i besiddelse af, hvordan den skulle være mere eller mindre uafhængig end de undersøgelser, der i forvejen er foretaget af internationale ngo'er og forskere. Hvad er det, de kan, som de andre ikke har kunnet?

Af det Irakpapir, som regeringen netop har offentliggjort, og som er tilgået medlemmerne af Folketinget, fremgår det, at undersøgelser af tabstal i Irak siden marts 2003 varierer fra opgørelse til opgørelse. Regeringens papir viser tal fra f.eks. Iraq Body Count, der ved udgangen af april 2007 opgjorde tallet til 68.000. På den anden side viser papiret tal fra tidsskriftet *The Lancet*, hvis seneste undersøgelse resulterede i et tal på 655.000 dødsfald siden marts 2003. Disse store forskelle imellem resultaterne viser, hvor overordentlig svært det er at få en eksakt viden om antallet af dødsfald i Irak.

Dermed vil jeg ikke sætte spørgsmålstegn ved, hvorvidt de gennemførte undersøgelser er seriøse eller ej. Det må de forskellige forskere jo kritisere ud fra deres forudsætninger. Men en afdekning af den endelige sandhed om antallet af døde i Irak vil være uhyre svær at opnå og vil næppe heller være accepteret af hele verden, blot fordi Danmark kommer med en ny undersøgelse.

Jeg mener derfor, at ressourcerne i stedet skal bruges på at hjælpe irakerne til selv at kunne forbedre situationen i Irak. De danske skatteborgeres penge er med andre ord givet langt bedre ud, hvis de bruges på konkret støtte til genopbygningen og til stabilisering af Irak end til at tælle de døde.

KL 15.25

Vi skal se fremad og gå aktivt ind i støtten til en positiv udvikling i Irak, og jeg noterer mig med tilfredshed, at Finansudvalget – hvori deltager repræsentanter for de forslagsstillende partier – er enig i denne tilgang. Udvalget har nemlig den 25. april tiltrådt regeringens aktstykke nr. 105 og nr. 106 om i alt 190 mio. kr. til genopbygning og humanitær indsats i 2007, der så

skal lægges oven i de 500 mio. kr., der er givet siden 2003. Og som det fremgår af det beslutningsforslag, vi drøftede her forleden dag, den 15. maj, er regeringen altså ligesom Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre og Dansk Folkeparti indstillet på at give op til 100 mio. kr. til disse formål også i 2008.

Dermed øger vi den civile indsats i Irak med kapacitetsopbygning især i Bagdad, og vi styrker vores indsats på det humanitære område ved at hjælpe flygtninge og internt fordrevne i området, og det er jeg glad for at vi alle er enige om.

Jeg vil derfor i stedet henvise til regeringens beslutningsforslag om det danske bidrag til Irak, som netop er fremadrettet og konstruktivt og baserer sig på de irakiske ønsker.

Fjerde næstformand (Niels Helveg Petersen): Tak. Jeg beder ministeren blive på talerstolen. Hr. Rune Lund har bedt om ordet for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Det, der kunne være lidt interessant i den her debat, er at høre, hvad det er for et tal, som udenrigsministeren mener er det mest korrekte tal. Mit bud – det er helt klart – er de her to rapporter, som er kommet via tidsskriftet *The Lancet*, den seneste fra 11. oktober 2006, som siger, at overdødeligheden i Irak er 655.000 personer. Det vil sige, at krigen har medført, at 655.000 irakere er døde på grund af Irakkrigen. Men hvad for et tal mener udenrigsministeren er det rigtige i den her debat?

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg synes altså, det er en temmelig morbid diskussion, jeg synes faktisk, den er ulækker, det er sådan: Tænk på et tal, hvor mange døde vil du gerne have?

Hvert dødsfald er et dødsfald for meget, og jeg har ikke nogen demografiske eller statistiske forudsætninger for at sige, om det var 68.000 eller 655.000. Det har hr. Rune Lund jo heller ikke. Der er fremsat meget kritik af *The Lancets* tal, og den irakiske regering har også fremsat kritik af det lave tal på 68.000. Det er der altså meget diskussion om, så det er en temmelig morbid diskussion.

Jeg synes, vi skal forhindre dødsfald, og jeg synes, vi skal fremme genopbygningen, stabili-

seringen og forsoningen i Irak i stedet for at gå baglæns og tælle de døde. For selv om vi kommer med et tal, og selv om hr. Rune Lund kommer med et tal, så vil der jo ikke være enighed om, at det er det rigtige tal.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Jeg er enig med udenrigsministeren i, at et dødsfald altid er et dødsfald for meget. Men der er da forskel på, om der er én person, der er død, eller om der er 655.000 personer, der er døde, og når vi står og diskuterer Irak her i Folketingssalen, så er det da utrolig vigtigt at vide, hvor mange mennesker der dør i sådan en krig, ikke kun i forbindelse med den krig, som foregår dernede nu, men også i forbindelse med andre situationer i fremtiden.

Når nu vi ved, at den første af The Lancets rapporter – de er lavet efter alle kendte regler, og det er de dygtigste mennesker, der eksisterer på området – rapporten for 2004, kostede 40.000 dollar, og at den, som blev lavet og udgivet den 11. oktober 2006, kostede 60.000 dollar, hvad er så problemet i at afsætte en lille million, som det her beslutningsforslag foreslår, for at vi kan få et helt sikkert tal at tage udgangspunkt i? Det er jo godt at have tallene på plads.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Det videnskabelige problem er jo, at jeg ikke tror, at verden bøjer sig for, at nogle danske forskere kunne komme med et tredje tal, og det er derfor, jeg siger, at det er sådan »tænk på et tal«. Ud fra nogle metoder er det altså blevet det ene tal, ud fra andre metoder er det blevet et andet tal. Begge metoder er blevet kritiseret; alle metoder er blevet kritiseret.

Så jeg tror ikke, det bibringer nogen som helst endelig klarhed over antallet, at hr. Rune Lund nu får lavet en forskergruppe, som skulle lave det, og derfor vil jeg hellere bruge pengene på det fremadrettede og på at hjælpe irakerne, så der kommer færre dødsfald i fremtiden.

(Kort bemærkning).

John Dyrby Paulsen (S):

Kan udenrigsministeren ikke med den baggrund, som udenrigsministeren har, anerkende, at den undersøgelse, der er i The Lancet, og det tal, der er kommet frem, på 655.000, jo i virkeligheden støttes af mange forskere på området, og

sige, at det er rigtigt, at der er en vis usikkerhed, men at det her er en god måde at gøre det på, og at det nok er det nærmeste, vi når en sandhed?

Og kan udenrigsministeren ikke erkende, at det da for søren må være interessant fremadrettet at finde ud af, hvad det er, folk er døde af i Irak? Det er jo ikke kun krudt og kugler, men også mange andre følgeting, og det må da for søren være en interessant viden at erhverve sig at få fastslået så nøjagtigt, som det nu lader sig gøre, hvad det er for nogle ting, der har indvirket på tabstallene i Irak, så man kan bruge det fremadrettet. Det må da være interessant.

Kl. 15.30

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jo, det synes jeg også er interessant. Der er jo bare det ved det, at The Lancet jo under overdeligheden har beskrevet alle de andre måder at dø på, om jeg så må sige. Vi behøver for så vidt ikke at sætte en dansk forskergruppe til at beskrive andre måder at dø på i forbindelse med en konflikt.

Jeg synes også, hr. John Dyrby Paulsen giver beviset for, hvorfor beslutningsforslaget er overflødig, fordi – og nu citerer jeg, for jeg har skrevet det ned – hr. John Dyrby Paulsen siger, at The Lancets tal på 655.000 er det nærmeste, vi når en sandhed. Hvis det er det nærmeste, vi når en sandhed, hvorfor skulle vi så bruge 1 mio. kr. på ikke at nå den sandhed i lige så høj grad, som The Lancet efter hr. John Dyrby Paulsens opfattelse har gjort?

(Kort bemærkning).

John Dyrby Paulsen (S):

Det tager jeg som udtryk for, at udenrigsministeren er enig med mig i, at det er det nærmeste, vi når et sandt tal.

Så må jeg jo bare sige, at de folk, der står bag den undersøgelse i The Lancet, jo selv har sagt, at det kunne være ønskeligt, om der var andre forskere, der tog det her emne op og kunne beller afkræfte tallene. Det er jo i virkeligheden et ønske, hvor selv forskersiden har sagt, at det her har vi brug for.

Men må jeg tage det som udtryk for, at udenrigsministeren er enig i, at de tal fra The Lancet-undersøgelsen er dem, der kommer nærmest sandheden, og at der derfor ikke er nogen grund til at lave yderligere undersøgelser? Er det det, jeg må lægge i det?

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Det er jo ren Erasmus Montanus. Det var hr. John Dyrby Paulsen, der sagde, at 655.000 er det nærmeste, vi når en sandhed. Derfor undrer jeg mig over, at hr. John Dyrby Paulsen stiller et beslutningsforslag, som pålægger mig at komme med en anden sandhed, når hr. John Dyrby Paulsen siger, at det efter hans opfattelse er det nærmeste, vi når en sandhed. Hvorfor skal jeg så bruge 1 mio. kr. på at revidere hr. John Dyrby Paulsens sandhed?

Om jeg selv er enig, fremgik jo af min tale: Det kan jeg ikke forholde mig til. Jeg synes heller ikke, det er særlig rimeligt, at fordi der kommer en forsker herop og beder den danske stat og de danske skatteborgere om at levere en peer-review, som det hedder, af det arbejde, der bliver trykt i The Lancet, så skal vi levere en peer-review af specielt The Lancet-undersøgelsen. Det lader man altså de akademiske kredse om selv at gøre. Jeg ser ikke nogen grund til at lade danske skatteborgere finansiere en peer-review af specielt The Lancet-undersøgelsen.

Om jeg selv er enig? Det ved jeg ikke om jeg er. Der er forskere, der accepterer det ene tal, der er forskere, der accepterer det andet tal, og jeg har ikke nogen basis for at sige, hvilket tal der er det endelige og det rigtige. Men jeg kan konstatere, at der egentlig ikke efter hr. John Dyrby Paulsens opfattelse er brug for beslutningsforslaget, for han har jo fundet sandheden.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det er jo altid interessant at få kortene lagt på bordet, om man så må sige, og i den her sag er det grundlæggende spørgsmål: Hvor meget skade er der forvoldt? Danmark har jo i den her situation det særlige ansvar, at vi gik med i en ulovlig krig, og derfor, som Kofi Annan understregede, havde et ansvar for, hvordan forholdene udviklede sig i landene.

Jeg vil spørge udenrigsministeren, om han deler den opfattelse, at den måde, som The Lancet har lavet den her undersøgelse på, er den måde, som vi altid laver undersøgelser på, at det er den måde, der er lavet undersøgelser på i Congo, det er den måde, der er lavet undersøgelser på på Balkan, det er den måde, der er lavet undersøgelser på i forbindelse med tsunamien. Det er aldrig nogen sinde før i historien blevet betvivlet, at det var en rigtig måde at lave undersøgelser på.

Nu får man så en ubekvem sandhed frem i tallene, og så oplever vi for første gang, at statsledere, ikke udenrigsministeren, men statsledere – Bush, Blair, Fogh – siger, at de her tal ikke holder stik. Hvorfor lige mistænkeliggørelsen den her gang?

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg vil sige til hr. Søvnald, at jeg synes, det er ufattelig mærkeligt, nej, ikke ufattelig mærkeligt, men mærkeligt, at hr. Villy Søvnald nu fortæller mig, at The Lancets undersøgelse er den rigtige måde at gøre det på. Hvorfor i alverden stiller hr. Søvnald så forslag om, at de danske skatteborgere skal finansiere en anden undersøgelse? Jeg synes faktisk, at argumenterne, jeg får her i salen, er argumenter for, at man jo slet ikke mener det her beslutningsforslag. Hr. John Dyrby Paulsen siger, at det er det nærmeste, vi kommer sandheden, og hr. Villy Søvnald siger, at det ikke er måden at gøre det på. Hvorfor i alverden skal man så have en undersøgelse?

Jeg synes faktisk, at SF og Socialdemokratiet her skyder deres eget forslag ned. De har ikke brug for det, de har sandheden.

Jeg siger bare: Jeg ved ikke, hvilket tal der er det rigtige. Og jeg synes faktisk, at det vigtigste er at bruge pengene på at forhindre kommende dødsfald og bygge op og lave humanitær indsats og medvirke til forsoning. Det vil jeg meget hellere bruge pengene på frem for at levere et peer-review, hvor oppositionen i øvrigt siger, at det peer-review er ligeegyldigt, for man stoler på The Lancet, uanset hvilken kritik der kommer af The Lancet.

Så jeg synes ærlig talt, at man har skudt sit eget beslutningsforslag ned – og det er vi jo så enige om.

Kl. 15.35

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg spurgte udenrigsministeren, om han var enig i, at det er den her måde, man sædvanligvis, altid, hver eneste gang har lavet undersøgelser på, og om det ikke er underligt, at statsledere fra de krigsførende lande bruger deres tid på at skyde den undersøgelse ned, der er lavet efter en metode, som altid har været den acceptable. Det var det ene spørgsmål. Er det ikke underligt, at der lige nu opstår en kritik af en undersøgelsesmetode, der er anvendt 30 gange af The Lancet, nogle gange med Les Roberts som forsker.

Hvordan kan det være, det kommer lige nu? Det er det ene.

Det andet er, at selv om man anerkender The Lancets tal, er det jo tal, der slutter i juli måned sidste år. Tallene er formentlig i dag – vi ved det ikke – 50.000, 70.000, 100.000 større. Er det ikke lidt interessant, når man tænker på den interesse, der i øvrigt er for folkemord rundt om i verden, at have været med til at bidrage til en situation, der betød måske trekvart million menneskers død? Eller er sandheden så ubekvem, at det er grunden til, at udenrigsministeren ikke vil?

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Nej, det er ikke grunden, og det er jo heller ikke rigtigt, at jeg bruger tid på at skyde undersøgelsen fra The Lancet ned. Jeg tror, hvis man kan finde et eneste citat fra mig – jeg har heller ikke brugt ret meget tid på at finde det, hvis der overhovedet eksisterer et – så har jeg vel bare sagt, at der er forskellige metoder, at der er kritik af dem, og at jeg ikke kan afgøre, hvilken kritik og hvilken metode der er rigtig. Der er vidt forskellige tal. Så det har jeg for så vidt ikke brugt tid på. Det kan godt være, der kan findes et citat, jeg har ikke nogen erindring om et specielt citat fra min side, så jeg har altså ikke brugt meget tid på det.

Jeg konstaterede, at dette er et tal, der er trykt af The Lancet på baggrund af deres metoder, og der er et andet tal, som er på 68.000, som er fremkommet på baggrund af andres metoder.

Det, jeg forstår her, er, at det nu altså ikke længere er et spørgsmål om, at man skal finde det rigtige tal, for det har man jo fundet. Nu er det altså et spørgsmål om, at man skal ajourføre tallet, som man tror på. Det er et andet beslutningsforslag. Først skyder man sit eget beslutningsforslag ned, og nu kommer man så med en ny variation af beslutningsforslaget. Man skal nok beslutte sig til, hvad det er, man vil foreslå Folketinget.

Uanset om det er 68.000 eller 655.000, er det for mange, og der vil heller ikke være total verdensenhed om det tal, danske forskere skulle komme med. Hvad skulle være deres specielle forudsætninger for at komme med et andet tal? Det vil der ikke være. Det ville så være penge, som bliver taget fra den konkrete hjælp til mennesker i udsatte situationer.

Derfor giver vi flere penge til humanitære formål. Dansk Folkeparti, S og R er jo enige om

100 mio. kr. i næste halvår og op til 100 mio. kr. næste år, og det vil jeg meget hellere bruge pengene på.

(Kort bemærkning).

Søren Espersen (DF):

Det er bare lige et enkelt spørgsmål til udenrigsministeren. Jeg bemærkede, at hr. Søvnal om krigen i Irak brugte udtrykket folkemord. Jeg mener faktisk, det er første gang, jeg har hørt det udtryk anvendt i den her sammenhæng, og jeg vil bede udenrigsministeren bekræfte, at der ikke er andre, hvad skal vi sige, betydende statsledere og politikere end hr. Søvnal, der nogen sinde har brugt det udtryk om krigen i Irak.

(Kort bemærkning).

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Jeg ved ikke, om jeg kan bekræfte det her med, at der ikke er andre betydende statsledere, der har brugt ordet, for så betyder det, at jeg skal bekræfte, at hr. Villy Søvnal er en betydende statsleder, og det vil jeg ikke nødvendigvis bekræfte – men politiker, det kan jeg således føje til. Og naturligvis har jeg altid lagt megen vægt på, hvad hr. Villy Søvnal siger.

Jeg er enig i det, der ligger i hr. Søren Espersens formulering. Ordet folkemord bruger man faktisk ikke om det, der sker i Irak. Der er alt for mange dødsfald, der skyldes, at shiitter og sunnier skyder hinanden; det er oprørere mod demokratiet; det er terrorister, og man skyder jo ikke, fordi det er et folk, man vil skyde. Det kan være politibetjente, det kan være læger, som jo også har været udsat for en masse terror, fordi man vil have lægerne til at forsvinde fra landet, man vil have systemet til at bryde sammen. Vi er udsat for nogle meget morbide kræfter, der vil have Irak til at bryde sammen, og som ikke ønsker, at Irak skal blive et demokrati.

Så det er jo altså ikke et folkemord, der finder sted; det er en magtkamp med totalitære, der vil have totalitær magt; shiitter, som vil have shiitisk magt; sunnier, som vil have sunnimagt, og her taler jeg om de ekstreme. De prøver at skabe så meget uro i områderne som overhovedet muligt eller så meget sammenbrud som muligt.

Det er det sammenbrud, vi skal undgå, og det er det, den danske indsats skal være med til at hjælpe til, så vi får stabiliseret demokratiet og får Irak på vej mod en udvikling, der respekterer menneskerettighederne, forskelligheden og mangfoldigheden i Irak.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Tak til udenrigsministeren. Så går vi i gang med ordførerrækken, og den første er fru Gitte Lillelund Bech.

Kl. 15.40

Gitte Lillelund Bech (V):

Som udenrigsministeren også nævnte, kunne det her beslutningsforslag fra oppositionen lægge op til en gentagelse af debatten om den danske tilstedeværelse i Irak. Det var den debat, vi faktisk havde i Folketingssalen for mindre end 14 dage siden. Der er faktisk mange af bemærkningerne i det her beslutningsforslag, som kunne lægge op til, at vi skulle gentage debatten, men det vil jeg så også gå uden om.

I stedet vil jeg indledningsvis sige, at vi i Venstre ikke kan støtte forslaget om, at Danmark skal igangsætte en videnskabelig og uafhængig undersøgelse af dødeligheden i Irak.

For os er det meget klart. Det er et spørgsmål om, hvorvidt vi skal anvende vores ressourcer til at hjælpe folk og gøre en forskel, eller om vi skal bruge dem til at beskrive det, der i forvejen beskrives af en lang række uafhængige organisationer. Og svaret er, i hvert fald fra Venstres side, at vi ønsker at bruge ressourcerne på det første, ikke på det sidste.

Vi påtænker bl.a. med regeringens beslutningsforslag om ændring af den danske indsats i Irak at forøge støtten til genopbygning og stabilisering af landet, og det sker i et meget tæt samarbejde med den irakiske regering. Det er rent faktisk at tage ansvar for situationen.

Vores vurdering er, at det ville være meget bekesteligt, hvis Danmark skulle lave en undersøgelse, der tilsvarende de undersøgelser, som bl.a. FN laver med hensyn til dødeligheden i Irak. Vi mener faktisk, at der findes en hel del meget troværdige undersøgelser allerede. De er fra forskellige medier, de er fra tænketanke, de er fra det irakiske indenrigsministerium, som også laver optælling af, hvor mange der er døde det seneste par år i Irak.

Hvis man rent faktisk sammenligner alle de undersøgelser, som allerede ligger, er der sådan set ikke noget, der i hvert fald for mig tyder på, at en bekestelig uvildig dansk undersøgelse vil være bedre. Jeg tror sådan set heller ikke, man ville komme et tabstal meget nærmere.

Det er vigtigt at påpege, at situationen i Irak er alvorlig. Det er faktisk meget klart. Jeg synes bare, det er meget ærgerligt, at det ikke så tit

nævnes, at situationen også er meget forskellig fra område til område i Irak.

F.eks. har irakerne nærmest i stilhed i april overtaget sikkerhedsansvaret fra vores danske soldater i den tredje provins, som hedder May-san, nede i den sydlige del. Irakerne har tilkendegivet, at de ønsker at overtage sikkerheden i den sidste provins i den sydlige del, hvor vi har soldater til stede, nemlig Basraprovinsen, og det vil de gøre her i anden halvdel af 2007. Irakerne vurderer således, at de selv kan overtage ansvaret for sikkerhedssituationen i det sydlige Irak.

Derfor ønsker vi som sagt i stedet at bruge pengene på genopbygning i Irak frem for at lave en undersøgelse af tabstallet. Vi synes, det er at tage ansvar at støtte genopbygning og demokratisering i Irak. Det er til gengæld ikke at tage ansvar at bruge pengene på at lave endnu en uvildig undersøgelse af tabstallet i Irak. Det er ren symbolpolitik, som oppositionen her forsøger at lancere.

Vi vil bruge ressourcerne bedst muligt. Vi vil faktisk gerne hjælpe irakerne til, at de kan lede deres eget land. Vi skal selvfølgelig vurdere situationen ud fra de bedste kilder, og vi skal ikke være i Irak længere, end irakerne beder os om det. Det er sådan set fra vores side at tage ansvar, men vi mener ikke, det er at tage ansvar at bruge midler på en undersøgelse som den, oppositionen foreslår her. Derfor afviser vi som et ansvarligt parti beslutningsforslaget.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Der er foreløbig tre, der har bedt om korte bemærkninger, først er det hr. Rune Lund.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Inden vi begynder at snakke alt for meget om, hvad det koster at lave den her slags undersøgelse, vil jeg gøre fru Gitte Lillelund Bech opmærksom på, at det faktisk kan gøres for forholdsvis beskedne penge. Den første undersøgelse, som The Lancet lavede i 2004, kostede 40.000 dollar, den, der blev lavet 2 år efter, den 11. oktober 2006, kostede 60.000 dollar. Her i dette beslutningsforslag afsætter man 1 mio. kr. Så det er forholdsvis små penge, der er tale om, det må man sige. Det er faktisk meget små penge.

Jeg har det egentlig sådan, at hvis fru Gitte Lillelund Bech her fra Folketingets talerstol i dag kan sige, at hun accepterer The Lancets tal, kan jeg godt leve med, at vi ikke får vedtaget en uafhængig undersøgelse af det her. Men hvis man

sætter spørgsmålstegn ved The Lancets tal, synes jeg, man skulle afsætte den ene million, der er foreslået her i forslaget.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Nu kender vi jo Enhedslisten for, at de meget gerne vil bruge en hel masse penge, så det kan godt være, at 1 mio. kr. ikke er særlig mange penge for hr. Rune Lund og Enhedslisten, men for irakerne i den sydlige del af Irak, som har behov for genopbygning, som har behov for etablering af vandingsanlæg, som har behov for etablering af skoler, er 1 mio. kr. rent faktisk rigtig mange penge, og det vil jeg hellere bruge pengene på.

Jeg har mine tvivl med hensyn til The Lancets undersøgelse, det skal da være helt klart. For den seneste undersøgelse fra The Lancet, som siger 655.000, i øvrigt i merdødelighed, ikke overdødelighed, som hr. Rune Lund indimellem nævner, og som også står i det her forslag – jeg ved ikke, om hr. Rune Lund kan forklare, hvad det så er, der menes med overdødelighed i det her forslag – er meget, meget usikker. Det siger de også selv. Det er sådan, at de fra The Lancets side med 95 pct.s sandsynlighed kan sige, at tallet ligger mellem 350.000 og 900.000. Jeg vil derfor på ingen måde sige, at de 655.000 er et korrekt tal.

Kl. 15.45

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Inden jeg giver hr. Rune Lund ordet igen, skal jeg lige sige, at der altså kun er 1 minuts taletid, både som spørger og som svarer. Værsgo, hr. Rune Lund.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Inden fru Gitte Lillelund Bech går fuldstændig i selvsving over, hvor mange penge 1 million danske kroner er, skal man måske lige nævne, at Danmark indtil videre har brugt 2 mia. kr. på krigsførelsen i Irak. Så kunne man måske i den anledning spørge, om det ikke var meget fornuftigt at se, hvor mange mennesker man havde bidraget til at slå ihjel for de 2 mia. kr., som man har brugt på krigsførelsen.

Jeg skal da ikke lægge skjul på, at jeg synes, det her tal er meget interessant, fordi jeg mener, at regeringen og Dansk Folkeparti er medskyldige i de mange tusind, som er døde på grund af krigen i Irak.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Jeg kan så notere mig, hr. Rune Lund mener, at 655.000 er det korrekte tal, og så kan jeg jo ligesom udenrigsministeren undre mig over, at man fra Enhedslistens side også ønsker at få en ny undersøgelse, når man alligevel har lagt sig fast på, at The Lancet har det rigtige tal.

Jeg synes, at det, der er vigtigt, er, at vi bidrager til genopbygning og til stabilitet i Irak. Det, jeg noterer mig, er, at hver eneste gang jeg møder irakiske parlamentsmedlemmer, takker de os for det, vi har gjort. Det synes jeg er interessant.

Nu ved jeg tilfældigvis – og nu skal vi ikke gentage den debat, vi plejer at have herinde – at hr. Rune Lund ikke så tit har vist sig i Irak. Vi er nogle stykker, der har været dernede, og det er altså et helt andet billede, man får, når man kommer derned. Det er faktisk også et andet billede, man får, når man møder de irakiske parlamentarikere, vi har haft på besøg heroppe. De takker os for det, vi har gjort.

(Kort bemærkning).

John Dyrby Paulsen (S):

Det synes jeg er et af de mest besynderlige argumenter, jeg nogensinde har hørt. Altså, når der er nogen fra dette parlament, der tager til Irak og er beskyttet hele vejen og møder nogle parlamentarikere, så takker de os, og så er der ingen grund til at undersøge, hvor mange der er døde som følge af krigen i Irak. Det var dog et besynderligt argument.

Må jeg ikke godt spørge fru Gitte Lillelund Bech: Hvad er det for et tal, som Venstre og fru Gitte Lillelund Bech mener er det rigtige tal at bruge i denne her sammenhæng? Jeg er fuldstændig med på, at der kan sættes spørgsmålstegn ved en hvilken som helst undersøgelse, fordi der er usikkerhed i det her. Men det er jo netop derfor, det er interessant at få det undersøgt mere end en gang.

Så må jeg ikke spørge Venstre og fru Gitte Lillelund Bech: Hvad mener man egentlig er det rigtige tal i denne her sammenhæng?

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Nu er jeg da ked af, hvis hr. John Dyrby ikke rigtig hørte efter, da jeg holdt min ordførertale, for deri gjorde jeg meget klart, hvorfor Venstre afviser forslaget. Venstre afviser forslaget, fordi vi hellere vil bruge pengene på genopbygning og

demokratisering i Irak, end vi vil bruge pengene på en undersøgelse. Vi mener sådan set, der er undersøgelser nok.

Når jeg så svarer hr. Rune Lund, som jeg svarer, er det, fordi hr. Rune Lund stillede mig et andet spørgsmål, som lige præcis ikke gik på det argument. Men for hr. John Dyrbys skyld: Grunden til, at Venstre afviser forslaget, er, at vi hellere vil bruge pengene på genopbygning i Irak og demokratiseringsprocessen i Irak. Og det gør vi jo i samarbejde med irakerne. Det synes jeg altså er værd at notere, også hos Socialdemokraterne.

Med hensyn til hvilket tal der er det rigtige, kan jeg ikke sige hr. John Dyrby det, men jeg undrer mig over et tal, der hedder 655.000, når The Lancet og også ham, der er hovedforfatter til rapporten, selv medgiver, at der er en meget, meget, meget stor usikkerhed om det.

(Kort bemærkning).

John Dyrby Paulsen (S):

Nu er der jo fortilfælde, hvor Venstre og regeringen har brugt forsvarskroner i andre sammenhænge til undersøgelser af andre ting, i øvrigt flere end det beskedne beløb, vi snakker om i den her sammenhæng. Og fru Gitte Lillelund Bech ved jo udmærket, at de her penge ikke bliver taget fra irakerne og genopbygningen.

Jeg vil godt spørge: Når der nu bliver sagt klart og tydeligt f.eks. med The Lancet-undersøgelsen, at det her er usikkert, var der så ikke netop en grund til at sige: Lad os dog sætte os ned og få lavet en ny uafhængig undersøgelse og se, hvor det bærer hen? Det kan jo også være, at den tilbageviser det meget store tal i The Lancets undersøgelse. Det kunne da være særdeles interessant. Og så kom vi måske et lille stykke nærmere sandheden, eller vi blev i hvert fald klogere med hensyn til, hvad er det for nogle forskellige resultater, man kan få ud af forskellige undersøgelsesmuligheder.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Så fik jeg da i hvert fald opklaret en ting, som ikke står i beslutningsforslaget, og det er, hvor pengene skulle komme fra. Det håber jeg så også hr. John Dyrby kan oplyse efterfølgende. Hvor har oppositionen i øvrigt tænkt sig at finansiere en eventuel undersøgelse fra?

Med hensyn til begrebet undersøgelse synes vi faktisk, der er en hel del undersøgelser, som allerede foretages, og som er foretaget, som giver deres bud på, hvad tabstallet i Irak har væ-

ret: Iraq Body Count, FN's Assistance Mission for Iraq, UNAMI. Det er sådan, at det irakiske indenrigsministerium laver opgørelser; vi har Brookings, som er en liberal tænketank og i øvrigt meget Irak kritisk over for, hvad der er foregået i forbindelse med Irak; vi har en række ngo'er, som kommer med tal, og som laver deres undersøgelser, og så har vi så den undersøgelse, der er publiceret i The Lancet. Så vi mener sådan set, at der er undersøgelser nok, og vi tror ikke på, at en dansk undersøgelse vil bidrage yderligere til at finde det korrekte tal.

Nu lyser den røde lampe, så må jeg hellere stoppe.

Kl. 15.50

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Fru Gitte Lillelund Bech udtalte til Politiken den 1. april:

»Jeg har svært ved at se, at en uafhængig undersøgelsesgruppe, nedsat af Folketinget, skulle være bedre til at vurdere dødstallet i Irak. Der er ikke behov for en undersøgelsesgruppe. En stor del af den danske befolkning interesserer sig slet ikke for, hvor mange mennesker der er døde i Irak.«

Jeg vil spørge fru Gitte Lillelund Bech, om hun står ved det citat. Jeg spørger, fordi jeg synes, at det udtrykker en ufattelig kynisme. Det forhold, at der er slået 650.000 mennesker ihjel – det var for et år siden – interesserer nok ikke den danske befolkning, underforstået: Derfor behøver vi heller ikke at bekymre os om det. Fru Gitte Lillelund Bech nævnte det ikke i dag. Er det, fordi kynismen blev for tydelig, da det stod på tryk?

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Jeg står ved alt det, jeg siger. Det, som jeg har sagt, er, at jeg ikke tror, at det er dem, der har den største interesse, sådan er det i hvert fald, når jeg er ude og besøge mine vælgere. De udtrykker ikke noget ønske om, at man skal lave en dansk undersøgelse af, hvor mange der er blevet dræbt i Irak. Det er sådan set også det, jeg har udtrykt i den artikel.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Men er det ikke en ufattelig kynisme, når man har været med til en beslutningsproces, der betød, at man gik med i krig mod et land? Den

bedste undersøgelse, vi har, som er den type undersøgelser, vi altid har respekteret, konstaterer, at der sidste år i juli måned var slået 650.000 mennesker ihjel. Kan man så virkelig som politiker – nu taler jeg ikke bare om sådan almindelig populisme og om, hvad der giver stemmer – holde til at sige: Men det rager ikke mine vælgere og derfor heller ikke mig, at jeg har været med til at trykke på en knap, der betyder, at 650.000 flere er døde, end hvis jeg ikke havde gjort det? Jeg spørger bare: Er det ikke en ufatte- lig kynisme?

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Jeg ser slet ikke på det på samme måde som hr. Villy Søvndal. For det første er jeg ikke enig med hr. Villy Søvndal i, at 655.000, som er det tal, The Lancet kommer med, er den endegyldige sandhed om, hvad tabstallet er i Irak.

Det næste er, at jeg går rundt og besøger mine vælgere, og jeg lytter til, hvad der interesserer dem, og det er altså ikke dem, der kommer med et massivt folkekrav om, at der skal laves en dansk undersøgelse af, hvad tabstallet er i Irak. Det betyder ikke, at mine vælgere ikke interesserer sig for det, men det er ikke det, de ønsker at bruge deres penge på. De ønsker at bruge deres penge på genopbygningen i Irak, og det ønsker jeg sådan set også. Jeg synes, at det er fuldt legiti- mt at sige: Vi vil sådan set hellere bruge penge- ne på at genopbygge Irak, end vi vil bruge pen- gene på endnu en undersøgelse.

Det kan godt være, at hr. Villy Søvndals væl- gere, som jo naturligt nok er nogle andre end mine, da vi kommer fra to forskellige partier, tænker anderledes. Det har jeg fuld respekt for, og så håber jeg, at hr. Villy Søvndal også har re- spekt for, at jeg og mine vælgere i hvert fald ikke ønsker at bruge pengene på en undersøgelse, men i stedet for vil bruge pengene på genopbyg- ning.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er hr. John Dyrby Paulsen.

John Dyrby Paulsen (S):

Det er egentlig ikke så tit, at vi fra oppositionen har lejlighed til at rose nogen fra regeringen eller regeringens støtteparti, men når den så dukker op, vil jeg benytte den. Jeg synes egentlig, at når hr. Søren Espersen fra Dansk Folkeparti har er- kendt, at det var en fejl at gå ind i Irak, og når se-

nest også forsvarsministeren i dag har erkendt, at det var en fejl at gå ind i Irak, fortjener det en vis respekt, at de kan se de fejl, de har gjort. Og det er rigtigt, at der er begået mange fejl. Vi kan se på Irak i dag og se, at det ikke bliver bedre: Miljøet er en katastrofe, bureaukratiet er en ka- tastrofe, infrastrukturen er en katastrofe, og øko- nomien ligger i ruiner.

Men det, der måske er vigtigst af alt, er, at den krig har kostet rigtig, rigtig mange menne- skeliv. The Lancet-undersøgelsen er blevet nævnt. Den siger, at det er 655.000, der er døde. Der er selvfølgelig usikkerhed om tallet, men det er mange mennesker. Vi har et ansvar, fordi vi har været med i den koalition, der gik i krig, og vi har også et ansvar for at afdække, hvor grelt det står til med tabet af menneskeliv som følge af denne her krig.

Kl. 15.55

Vi har i beslutningsforslaget fra oppositionen sat et beskeden beløb af til at lave en sådan un- dersøgelse. Det er ikke, fordi vi tror, at vi nu kan nå frem til en endegyldig sandhed, men vi kan lave en undersøgelse, der på uvildig, videnska- belig basis bringer os et skridt videre.

Jeg synes ærlig talt, at udenrigsministeren er en anelse arrogant, når udenrigsministeren si- ger: Jamen det kan man ikke nå frem til en ende- lig sandhed om og i hvert fald ikke en sandhed, jeg tror på, så derfor er der ingen grund til at lave undersøgelsen. Samtidig ved udenrigsmi- nisteren jo godt, at der er adskillige videnskabs- mænd, der har kommenteret The Lancet-unde- søgelsen som nok det nærmeste, vi når sandhe- den.

Jeg vil godt understrege, at jeg ikke siger, at det er det nærmeste, vi når sandheden. Jeg kon- staterer bare, at videnskabsmænd, der er væ- sentlig klogere, end jeg er, siger, at her er vi så tæt på, som vi kan komme. Det negligerer uden- rigministeren fuldstændig og siger: Det kan vi ikke bruge til noget som helst, for jeg tror ikke på det. Jeg synes ærlig talt, at det er en anelse ar- rogant.

Jeg er klar over, at det er svært, men det må være lige så svært for Venstre og regeringsparti- erne at lade være med at få lavet undersøgelsen, for så får vi jo den evindelige og fortsatte diskus- sion om, hvad tabstallene er. Vi stopper ikke med at komme med det, for vi synes, det er inte- ressant, og vi synes, det er vigtigt, og det er også en vigtig viden at have fremover.

Jeg har under både udenrigsministerens og fru Gitte Lillelund Bechs tale forsøgt at finde ud,

hvad Venstre egentlig mener. Hvor ligger Venstre henne med hensyn til vurderingen af de her undersøgelser af tabstallene? Det, jeg har fået at vide, er: Der er mange undersøgelser, de siger noget forskelligt, og det ved vi ikke noget om.

Udenrigsministeren sagde, at det havde han sådan set ikke nogen mening om, mens fru Gitte Lillelund Bech, der trods alt var mere præcis, nævnte, at det er nogle af de andre undersøgelser, der er mere interessante, da de gav nogle lavere tal. Og jeg kan se, at fru Gitte Lillelund Bech over for Ritzau har peget på en undersøgelse fra 2004, der giver et væsentlig lavere tal. Det er den såkaldte IBC-undersøgelse.

Vi må alt i alt konstatere, at det er en underlig argumentation fra regeringens side for ikke at ville lave den her undersøgelse. Man får jo den tanke, at regeringen simpelt hen ikke er interesseret i en objektiv, uvildig undersøgelse, for den kunne jo komme frem til et resultat, der ikke var særlig interessant for regeringen.

Vi har det modsat. Vi vil meget gerne have, at The Lancet-undersøgelsen bliver afkræftet, for det er umanerlig høje tabstal. Jeg er lige ved at sige, at det ville være en glæde, hvis den kan blive afkræftet, men jeg er bange for, at den ikke bliver det.

Det har bestemt en interesse for os i oppositionen, og jeg tror for et stort, stort flertal i vælgerbefolkningen, at få undersøgt, hvad omkostningerne i form af menneskeliv har været, ved at vi har deltaget i den her mærkværdige krig i Irak. Så jeg skal opfordre til, at også regeringen og dens støtteparti stemmer for det her beslutningsforslag.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger.

Næste ordfører er hr. Søren Espersen.

Søren Espersen (DF):

Dansk Folkeparti har svært ved at forstå, hvad det skulle gavne at bruge så mange penge på en undersøgelse af den her art, specielt når man tænker på, at en række internationale institutioner, tidsskrifter, regeringer allerede er i gang med projektet. Vi er i Dansk Folkeparti i det hele taget, som udenrigsministeren også beskrev det, mere interesseret i at bruge penge på at ændre forholdene til det bedre for levende mennesker frem for at bruge penge på at tælle døde.

Der har som sagt allerede været lavet undersøgelser af dødstallet relateret til krigen i Irak.

De giver ganske vist vidt forskellige resultater spændende fra 60.000-70.000 til over en halv million mennesker, men det er værd at lægge mærke til, at selv om de institutioner, der står bag, alle er velrespekterede, således også The Lancet, ender de alligevel med vidt forskellige resultater. Men sådan mener jeg det nødvendigtvis må være i den stadig urolige og uafklarede situation, vi har i Irak, og som Irak gennemlever.

Jeg ved ikke, hvordan man fra forslagsstillerens side havde forestillet sig, at den forskergruppe, som den danske regering, hvis man tænkte sig, at beslutningsforslaget blev vedtaget, skulle arbejde, og hvorfor den gruppe, hvis den så kom i gang, skulle være bedre end de andre forskergrupper, som allerede har arbejdet på og arbejder på sagen.

Kl. 16.00

Når man en dag om forhåbentlig ikke så længe kan konstatere, at Irak igen er blevet et roligt land, hvor forskere kan arbejde, vil det give reelle muligheder for at få klarlagt, hvor mange ofre denne ulykkelige konflikt har krævet.

Jeg vil ikke på nogen måde drage sammenligninger mellem denne konflikt og andre tidligere konflikter med store dødstal, men jeg tror, det gælder for dem alle, at det med at få en ordentlig og redelig opgørelse over konflikternes ofre altid har været en lang proces. Ofte har den været mange år efter konflikternes ophør, somme tider ligefrem årtier. Men det kendetegnende for dem alle har været, at det ikke har været muligt at lave reel og ordentlig forskning, mens konflikten var i gang, først bagefter.

Vi kan derfor fra Dansk Folkepartis side tilslutte os regeringens holdning i denne sag og afviser beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Når nu Dansk Folkeparti ikke vil støtte en sådan undersøgelse og heller ikke klart vil sige, hvad det er for et tal, man synes er det mest rigtige – men det har ordføreren chancen for, når ordføreren svarer, efter at jeg har stillet mit spørgsmål her – er det så i virkeligheden, fordi Dansk Folkeparti mener, det er en ubekvem sandhed? Er det i virkeligheden, fordi Dansk Folkeparti ikke rigtig er interesseret i at vide, hvor mange mennesker man har været med til at slå ihjel i Irak ved at trykke på en grøn knap her i Folketingsalen?

(Kort bemærkning).

Søren Espersen (DF):

Det med tallet har jeg vældig svært ved at bedømme – det kan jeg jo ikke bedømme – og jeg vil ikke desavouere nogen af de forskellige undersøgelser, der har været. Jeg synes, de alle sammen lader til at være nogle, som er seriøse – fra tidsskrifter, institutioner, universiteter, hvad der nu har været – så jeg kan jo ikke sige, hvad der er det rigtige eller forkerte.

Jeg synes i øvrigt, at et tabstal på 60.000-70.000 er så rigeligt, og 600.000 vil da være så rigeligt, og 1 million vil være så rigeligt. Det er nogle underlige begreber og nogle underlige størrelser, vi opererer med. Jeg mener, at anden verdenskrig kostede 50 millioner mennesker livet. Det er også et ufatteligt tal. Andre konflikter har heldigvis ikke haft så mange ofre, 2.000-3.000 ofre. Alligevel er det jo noget, man skal forholde sig til og lære af, og som bør gøre indtryk på en.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Hr. Rune Lund for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Tallet fra Iraq Body Count ligger på lige omkring 70.000, men det er jo baseret på medierapporter primært omkring Bagdad. Det, som er fordelen ved The Lancets studier, er jo, at de indregner overdødeligheden, altså alle de mennesker, som ikke er døde under normale omstændigheder, og de studier er lavet på præcis den måde, som man altid laver sådan noget på, uanset om der er tale om en jordskælvskatastrofe eller en anden naturkatastrofe eller om der er tale om en krigssituation. Det er også den metode, der er brugt til at regne ud, hvor mange mennesker der er døde i f.eks. Darfur.

Jeg synes egentlig, tallet er lidt interessant, og jeg synes specielt også, det må være lidt interessant for hr. Søren Espersen, for hr. Søren Espersen har jo været ude og sige, at det var en fejl, at man startede Irakkrigen. Er det så ikke også interessant at vide, hvor mange mennesker man har været med til at slå ihjel, da man begik den fejl at trykke på den grønne knap hernede i Folketingssalen?

(Kort bemærkning).

Søren Espersen (DF):

Nu er det sådan lidt af en forvrængning, der sker af det, jeg faktisk sagde i forbindelse med

en tv-udsendelse. Det, jeg sagde, var netop, at baggrunden for, at vi gik ind i Irak, viste sig at være fejlagtig, men jeg tilføjede, at det var en fejl, jeg vil være parat til at begå en gang til. Vi fortryder ingenting. Vi var fuldstændig enige i den beslutning, der blev truffet, og vi er fuldstændige enige i det videre forløb.

Med hensyn til tabstallene vil jeg sige, at det er, som om hr. Rune Lund antyder, at vi ikke synes, de er interessante. Det gør vi da i høj grad. Og jeg vil da ikke afvise The Lancets tabstal. Det er et anerkendt tidsskrift, som sikkert har udmærkede metoder. Jeg har ingen som helst mulighed for at bedømme det tal. Jeg vil heller ikke afvise det. Så det må være lidt af en misforståelse, hvis man tror, at jeg synes, det ville være vældig bekvemt, hvis The Lancet ikke havde offentliggjort sine tal. Det synes jeg bestemt ikke; jeg synes, det er glimrende, at de har gjort det.

(Kort bemærkning).

John Dyrby Paulsen (S):

Først vil jeg egentlig godt anerkende, at hr. Søren Espersen sagde – sådan som jeg hørte ordførertalen – at det her faktisk er vigtigt, og at det er et problem, at der er så store tal. Om det så er det ene eller det andet tal, kan man altid diskutere.

Kl. 16.05

Men jeg vil godt have præciseret holdningen hos Dansk Folkeparti. Altså, bunden modstanden mod en undersøgelse af den her karakter i, at Dansk Folkeparti ikke tror, vi når nærmere sandheden, og at selv en undersøgelse, der modgår The Lancets tal, kan man ikke bruge til noget som helst?

Det, hr. Søren Espersen siger, er i virkeligheden: Der går noget tid, og så kan man komme nærmere sandheden. Og det er ikke, fordi Dansk Folkeparti ikke vil nærmere sandheden.

Så det, Dansk Folkeparti i virkeligheden mener, er, at om 4 eller 5 år er der basis for en sådan undersøgelse. Er det sådan, jeg må tolke indlægget?

(Kort bemærkning).

Søren Espersen (DF):

Uden at det – forhåbentlig – lyder, som om det er kynisk, vil jeg sige, at antallet af døde i Irakkrigen jo ikke er en forudsætning for, hvad vi så gør nu.

Jeg sagde netop til hr. Rune Lund, at antallet af døde er stort nok, hvis det er 60.000, men også stort nok, hvis det er 600.000 eller 1 million. Vi

ville jo ikke ændre vores politik i forhold til det, der sker, på baggrund af et tal. Forestillede hr. John Dyrby Paulsen sig, at hvis vi fik et eksakt tal, som en dansk forskergruppe så kunne beregne meget bedre end alle andre, ville vi med det samme ændre vores strategi i Irak?

(Kort bemærkning).

John Dyrby Paulsen (S):

Nej, jeg er enig med hr. Søren Espersen i, at det er svært at fortryde med tilbagevirkende kraft. Og det lader sig slet ikke gøre i Irak.

Men det, der jo er interessant, er, hvis man kunne få en viden om, hvad det er for nogle katastrofer, man har forårsaget, hvad det er for nogle ekstra tab af menneskeliv, man har forårsaget, fordi man ikke har haft den viden, som man kunne få ved nye undersøgelser. Det er jo det, der er interessant, altså at forebygge fremtidige begivenheder af den her art, fordi man så ved, hvad det kommer til at koste i menneskeliv.

Derfor er det jo ikke ligegyldigt, om det er 60.000 eller 70.000, eller om det er 600.000 eller 700.000. De sidste tal er unægtelig noget mere uhyggelige end de første – og det betyder ikke, at det første tal er ligegyldigt. Men når det er så stort et tal, som det er i The Lancet-undersøgelsen, må det da for søren vække bekymring, og der må da være en alarmklokke, der ringer, så man siger: Skulle vi ikke prøve at få undersøgt det her nærmere, så vi kan bekræfte eller afkræfte det meget store tal?

(Kort bemærkning).

Søren Espersen (DF):

Jeg vil igen understrege, at jeg ikke fortryder noget i forhold til Irak, og at Dansk Folkeparti ikke fortryder noget i forhold til Irak.

Men det med tabstal i en krig er jo – det forsøgte jeg også at sige før – en underlig, udefinerbar størrelse. Englænderne bombede Dresden, og det kostede 35.000 mennesker livet. Og man kunne så sige: Var det et tabstal, et dødsfald for meget? Det vil jeg da ikke sige. Det ved jeg da ikke om det var. Det kan være, det var nødvendigt for at vinde krigen. I den japanske krig mistede japanerne 1 million mennesker. Var det et tabstal for meget? Det ved jeg ikke; det var en del af krigen.

Så det er noget underligt, udefinerligt noget. Og hvor mange dødsfald var der for meget ved Stalingrad? Var hvert dødsfald ved Stalingrad også et for meget, sådan som udenrigsministeren sagde? Det ved jeg da ikke.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Tak til ordføreren. Og den næste ordfører er hr. Lars Barfoed.

Lars Barfoed (KF):

Når man hører debatten her, skulle man næsten tro, at der er nogen, der har ment, at Folketinget skulle bruge sidste del af den her eftermiddag til at lege den quiz, der hedder »Tænk på et tal«. For sådan lyder det, når der bliver stillet spørgsmål under debatten. Så skal vi stå her på talerstolen og gætte på et tal. Og hvis det ikke var, fordi det er så tragisk en baggrund, nemlig de mange tusinde døde i Irak, så er det jo næsten morsomt, at man forsøger at bruge Irakkrigen til at lege »Tænk på et tal«. Jeg synes, det er absurd, at vi skal lege den leg på baggrund af de mange tragiske dødsfald, der er i Irak. Men sådan er det åbenbart.

Beslutningsforslaget går ud på, at vi nu fra dansk side skal initiere en ny undersøgelse af overdødeligheden i Irak. Og man refererer jo så, kan man sige, i beslutningsforslagets bemærkninger meget loyalt, at der er vidt forskellige bud på, hvor store tabstallene og overdødeligheden i Irak har været i forbindelse med krigen.

Jeg synes egentlig, at den meget store spredning, der er i de tal, som er gengivet i bemærkningerne, taler for sig selv – og taler stærkt imod, at vi nu fra dansk side skulle initiere en undersøgelse, som så viser et nyt tal, man kan forholde sig til. Jeg vil sige, at det i hvert fald er temmelig naivt at tro, at fordi vi i Danmark vælger at bruge 1 mio. kr. på at foranstalte en international undersøgelse, skulle alle andre bøje sig i støvet, fordi vi nu har været nede i Irak og fundet den endelige sandhed om overdødeligheden. Selvfølgelig kan vi ikke det, og derfor er det meningsløst at sætte det her i værk. Hvorfor skulle en dansk initieret undersøgelse dog kunne rydde alle andre undersøgelser til side?

Kl. 16.10

Så den ene grund til at afvise forslaget er, at det i sig selv er meningsløst og naivt at tro, at vi kan komme med en endelig sandhed på det her område.

Den anden grund – den har andre jo også berørt under debatten – er, at intet vil ændre sig, hvis vi gennemfører sådan en undersøgelse. Intet vil ændre sig. Der vil ikke være nogen, som genopstår fra de døde. Uanset hvor mange der er døde, er det en tragedie, at de er døde. Der er ikke noget, der vil ændre sig historisk, når vi ser

bagud, og der er heller ikke noget, der vil ændre sig, hvis vi ser fremad.

Det, der er interessant, er at diskutere, hvad vi kan gøre for at skabe bedre forhold i Irak, end der er i dag: understøtte regeringen med at løfte opgaverne selv, bidrage til den civile genopbygning i Irak – alt det, der ligger i regeringens beslutningsforslag. Det er det, vi kan gøre en forskel med, og det er det, vi skal koncentrere os om.

Det her beslutningsforslag ville, hvis det blev gennemført, hverken ændre noget, når vi ser bagud, eller når vi ser fremad, og derfor må Det Konservative Folkeparti afvise beslutningsforslaget.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Ja tak. Der er foreløbig to, der har bedt om korte bemærkninger. Den første er hr. John Dyrby Paulsen. Værsgo.

(Kort bemærkning).

John Dyrby Paulsen (S):

De Konservatives ordfører kaldte det her tal for overdødeligheden, og det er vel også det, den konservative ordfører mener, nemlig at der har været en overdødelighed i Irak som følge af krigen. Men det må da være interessant, om den overdødelighed er på nogle få tusinde, eller om The Lancets tal er mere korrekte. Så det vil jeg godt have ordføreren bud på: Hvor tror ordføreren i virkeligheden vi lander på?

Så er det jo lidt mærkeligt at sige, at det her er så tragisk, at der ikke er nogen grund til at tale om tal. Men det er der jo, netop fordi det er så tragisk. Det, der er interessant her, er at sige:

Hvad kan vi lære af det, der er sket? Hvad kan vi få ud af det? Hvad kan vi ændre fremadrettet?

Jeg er enig med ordføreren i, at vi ikke kan ændre noget bagudrettet, men det var der jo heller ikke nogen af os der troede at vi kunne. Så det, der er interessant, er, at kan vi for et beskedent beløb få en ekstra viden, der kan hjælpe os fremadrettet, er det vel ikke så dumt endda.

(Kort bemærkning).

Lars Barfoed (KF):

Først må jeg sige til hr. John Dyrby, at jeg ikke helt forstår, hvis det er sådan, at man synes, at det er underligt at bruge begrebet overdødelighed, for det er jo det begreb, der bruges i bemærkningerne til beslutningsforslaget fra beslutningsforslagsstillerne selv. Det er vel ikke så underligt, at jeg anvender det samme begreb,

som man selv anvender i beslutningsforslagets tekst.

Og så må jeg bare sige, at jeg slet ikke kan se, hvad det overhovedet er for beslutninger, vi skulle gøre anderledes i fremtiden, afhængigt af om vi lander på det ene eller på det andet tal. Vi ved alle sammen udmærket godt, at en krig fører til, at nogle bliver dræbt, og der er altid alt for mange, der bliver dræbt. I Irak er rigtig mange døde, enten som følge af, at de er blevet dræbt, eller af andre grunde betinget af krigen. Mange er døde, som ikke burde være døde, i forbindelse med den her krig. Det ved vi godt, og det ved vi også godt, når vi træffer beslutninger fremover.

Om det er sådan, at forslagsstillerne mener, at der skal en undersøgelse til for at blive bekræftet i, at der desværre er rigtig mange, som dør i forbindelse med krig, skal jeg lade være usagt, men vi Konservative ved det godt, og derfor er der ingen grund til at lave undersøgelser.

(Kort bemærkning).

John Dyrby Paulsen (S):

Jo jo, og det må De Konservative så have vidst, da Danmark gik med i krigen.

Grunden til, at jeg hæftede mig lidt ved den her overdødelighed, var, at Venstre netop pointerede, at det ikke var overdødelighed, det var noget andet. Derfor konstaterer jeg bare, at De Konservative mener, at det er overdødelighed – så det er godt nok.

Men det, der er interessant – og det forstår jeg ikke at De Konservative går fuldstændig let og elegant hen over – er, at der er mange, der er døde, men hvad er de døde af? Er det direkte kugler, er det klimaforandringer, var jeg lige ved at sige, er det ændringer i deres omgivelser, er det ulykker som følge af krigshandlingerne, eller er det interne krigshandlinger? Det må da for søren være interessant at få det fastslået.

Så det, vi snakker om, er altså ikke bare et tal, men et tal med et kvalitativt indhold. Og det, De Konservatives ordfører nu siger, nemlig at det slet ikke er interessant, fordi vi ikke kan bruge det til noget som helst, finder jeg højst besynderligt.

Kl. 16.15

(Kort bemærkning).

Lars Barfoed (KF):

Nu vil jeg sige, at det, der står i beslutningsforslaget, er, at man skal afklare omfanget af dødeligheden. Der står også omme i teksten, at man

skal indsamle relevante data med henblik på at skabe overblik over og afklaring af, hvor stor en overdødelighed krigen har medført. Nu forstår jeg, at man også skal vurdere, hvor meget der skyldes klimaforandringer og alle mulige andre ting. Så bliver det jo endnu mere kompliceret.

Helt ærligt, vi ved alle sammen godt, at når man går ind i krigshandlinger, er der nogle, der bliver dræbt. Der er nogle, der lider afsavn, og der er nogle, der dør som følge af det. En undersøgelse gør det hverken mere sikkert eller mere usikkert, for det er helt sikkert, at sådan vil det gå. Det, vi skal koncentrere os om, er at gøre alt, hvad vi kan, for at undgå, at urolighederne i Irak fortsætter, og at bidrage til genopbygningen af landet. Det er det, vi skal bruge vores ressourcer på.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Jeg har bemærket, at hr. Lars Barfoed ligesom ordførerne fra Venstre og Dansk Folkeparti siger, at han ikke vil forholde sig til et bestemt tal, men bare konkludere, at der er forskellige tal i debatten.

Jeg synes, det ville klæde ordføreren for Det Konservative Folkeparti, hvis han rent faktisk gik ind på de forskellige tal og sagde, hvilket tal der var det mest sandsynlige. Mit eget bud er helt klart The Lancets tal. Det er lavet på den måde, som man nu engang laver den slags undersøgelser på, undersøgelser, som man laver i mange andre sammenhænge, og som giver de resultater, som den slags undersøgelser giver, når man udregner det efter den metode, som man bruger. Så mit udgangspunkt er, at The Lancet er et godt udgangspunkt.

Hvis regeringen og Det Konservative Folkeparti sagde det, så behøvede vi jo ikke nogen undersøgelse. Men hvorfor skal vi ikke vide, hvor mange civile Danmark også har været med til at slå ihjel i forbindelse med Irakkrigen? Det forstår jeg simpelt hen ikke.

(Kort bemærkning).

Lars Barfoed (KF):

Hr. Rune Lund mener, at det ville klæde ordføreren, som hr. Rune Lund udtrykker det, om man ville komme frem med et tal for, hvor mange man mener der er døde som følge af krigen. Tænk, jeg synes, det er lige omvendt. Jeg synes, det er lidt uklædeligt, hvis jeg skal blive i den samme terminologi, at give sig til at gætte på den slags, for man kan jo ikke stå her på Folke-

tingets talerstol og kvalificeret gætte på et tal for, hvor mange der er døde i Irak, når der er så forskellige vurderinger af det. Hvordan i alverden skulle man på kvalificeret vis gøre det?

Derfor nægter jeg at deltage i den quiz, som hr. Rune Lund åbenbart har sat i gang for at fordrive tiden her i Folketingssalen sent fredag eftermiddag: Tænk på et tal, gæt på et tal. Jeg synes, det er noget pjat.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Ja tak. Hr. Rune Lund for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Jeg synes ikke, hr. Lars Barfoed skal deltage i en quiz. Jeg synes, hr. Lars Barfoed skal forholde sig sagligt og seriøst til de forskellige undersøgelser, som ligger. Og så skal hr. Lars Barfoed, synes jeg, give et bud på, hvad for en undersøgelse han mener er den mest seriøse, den mest gennemarbejdede. For mig er der ingen tvivl: Det er The Lancets undersøgelse, lavet i to omgange.

Hvis hr. Lars Barfoed ikke mener, at der er et tal, man specielt kan tage udgangspunkt i, hvad er så argumentet for ikke at lave en undersøgelse, hvor man er sikker på, at man gør det på den rigtige måde, oven i købet til den meget beskedne sum af 1 mio. kr.? Det er jo ingenting, det er et greb i lommen.

Er problemet i virkeligheden ikke det, at man fra krigspartiernes side ikke ønsker at forholde sig til den meget ubekvemme sandhed, at man ved at trykke på de grønne knapper her i Folketingssalen har været med til at slå i tusindvis af irakere ihjel?

(Kort bemærkning).

Lars Barfoed (KF):

Nej, jeg tror, at alle ordførere her, også de, som har været med til at vedtage, at Danmark skulle deltage i befrielsen af Irak og dermed skabe et bedre grundlag for fremtiden for det irakiske folk, at alle vi, der har bidraget til det, godt ved, at der er mange, som er blevet dræbt og på anden måde er døde i Irak i den forbindelse.

Vi ved også godt, hvad det var for masse-mord, Saddam Hussein, inden vi fik ham afsat, bidrog til på sin egen befolkning. Det behøver vi ikke nogen undersøgelse af. Men præcis hvor mange det er, finder vi ikke ud af, ved at vi fra

dansk side gør os til dommere over det ved en eller anden undersøgelse, vi iværksætter.

Kl. 16.20

Jeg mener, det er rent pjat at tro, at vi kan fejle alle andre undersøgelser til side. Og jeg forstår slet ikke, at hr. Rune Lund er forslagsstiller, når hr. Rune Lund mener, at der er en undersøgelse, som er kommet med et kvalificeret bud på, hvor mange det drejer sig om. Jeg forstår simpelt hen ikke, at hr. Rune Lund mener, at vi skal bruge 1 mio. kr. på at lave en ny undersøgelse, når hr. Rune Lund mener, at der er en i forvejen, der er god nok.

Hr. Rune Lund kunne jo nøjes med at argumentere for den undersøgelses validitet, i stedet for at vi skulle lave nye undersøgelser. Det er da meningsløst at lave nye undersøgelser, når der er en, der er god nok efter hr. Rune Lunds opfattelse.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er hr. Niels Helveg Petersen.

Niels Helveg Petersen (RV):

Lad mig allerførst sige, at man ikke kan anvende udtrykket folkemord om det, der sker i Irak. Man kan tale om borgerkrig og meget andet, men udtrykket folkemord er ikke dækkende.

Lad mig så i øvrigt sige, at det er lidt misvisende at tale om en undersøgelse af The Lancet. Den er trykt i The Lancet, men det er altså Johns Hopkins University i USA, der har lavet undersøgelsen, og The Lancet har optrykt den. The Lancet laver ikke selvstændige undersøgelser, men optrykker undersøgelser. Jeg synes, det er lidt vigtigt. Men det er rigtigt, at det ansete tidskrift låner eller giver sin, skal vi sige, prestige til undersøgelsen og dermed siger: Denne undersøgelse er efter The Lancets opfattelse gennemført efter pålidelige og ordentlige videnskabelige metoder.

Det, der er det interessante ved Johns Hopkins-undersøgelsen, er, at der her forsøges givet et totalbillede af krigens omkostninger, ikke kun omkostningerne med soldater, der omkommer i træninger eller ved vejsidebomber eller ved selvmordsaktioner, men de totale omkostninger for befolkningen som helhed. Hvad koster det i menneskeliv for børn, for ældre, for syge, for de svage i samfundet, som er drevet på flugt?

Der er vel 2 millioner internt fordrevne irakere, som lever under usle forhold. 2 millioner irakere har forladt landet, herunder 10.000 læger

ifølge de sidste oplysninger. Hvad koster det befolkningen, at krigen har udviklet sig så katastrofalt? Det er derfor en interessant opgørelse. Det er en anden opgørelse end body count, det er klart. Men jeg synes, det har stor interesse at danne sig et billede af de totale omkostninger.

Når Det Radikale Venstre er medforlagsstiller til det her forslag, skyldes det, at folkene bag Johns Hopkins-undersøgelserne selv ønsker en second opinion. De er jo godt klar over, at det er vanskeligt at gennemføre sådan en undersøgelse, og derfor har de udtrykkeligt bedt om, om ikke Danmark kunne iværksætte en undersøgelse, således at man kunne få et bedre grundlag for at vurdere, hvad krigens reelle omkostninger er. Det er det, det handler om.

Både udenrigsministeren og fru Gitte Lillielund Bech anvendte skatteydernes synspunkter. Det ville jeg være meget forsigtig med. De totale omkostninger for Danmark indtil nu er vel omkring 2 mia. kr., og hvis man anlægger skatteyderbetragtninger, skulle vi i hvert fald aldrig have været ind i Irak. Aldrig har vi fået så mange utilsigtede ulykker for pengene, aldrig har vi fået så lidt politisk fremskridt for noget, som vi har ydet penge til, som krigen i Irak. 1 mio. kr. for at gennemføre en undersøgelse er i denne sammenhæng ikke noget, man kan være bekendt at tale om. Vi skal nok finde pengene på finansloven, vil jeg sige til fru Gitte Lillielund Bech, det er ikke noget problem, overhovedet ikke.

Fru Gitte Lillielund Bech brugte så i øvrigt det argument, at det ikke var noget folkekrav. Nej, men var det et folkekrav fra fru Gitte Lillielund Bechs vælgere, da man skulle bevilge en ekstra særlig bevilling til hr. Bent Jensen til koldkrigsundersøgelsen, eller da hr. Lomborg skulle have store millionbeløb? Det var måske et folkekrav. Jeg ved det ikke. Det var det ikke, hvor jeg færdes. Men det er en underlig argumentation. Når man iværksætter videnskabeligt arbejde, er det sjældent på grundlag af noget folkekrav, så er det, fordi man har en politisk opfattelse af, at det er vigtigt at gøre det.

Når jeg interesserer mig for det her, når jeg synes, det er vigtigt at gennemføre en sådan undersøgelse fra dansk side, er det, fordi Irakkriegen kommer til at plage os i årtier. Resten af min tilværelse vil Irakkriegen blive diskuteret. Den fejlagtige begrundelse, de falske forhåbninger, de katastrofale følger af Irakkriegen vil komme til at plage os. Det vil blive en standende debat i vores samfund. Hvis vi kan bidrage til at belyse

noget bedre og mere alsidigt, end det hidtil er gjort, hvad krigens totale omkostninger er, tror jeg, vi gør os selv en tjeneste.

Kl. 16.25

Det har vi brug for, når vi næste gang – og vi kommer jo til at stå over for en situation næste gang – skal vurdere, om vi skal bidrage med tropper i en krigshandling. Så står vi bedre rustet til at vurdere, om det her er umagen værd. Er det det, vi skal gøre, eller skal vi ikke? For at belyse den slags beslutninger er det meget godt også at have vurderinger af, hvad den totale merdødelighed – som er det rigtige udtryk – ved en samlet krigsindsats er. Når det går rigtig galt, hvor galt går det så? Det er sådan set det, vi har brug for at få belyst.

Det har betydning ikke bare for at belyse, hvor galt det er gået i Irak, men også for at belyse, hvad det er, vi skal tage i betragtning næste gang, vi træffer en beslutning om, hvorvidt vi skal være med i en militær indsats et andet sted. Derfor ønsker vi den her undersøgelse, og vi ønsker at skaffe et så godt beslutningsgrundlag også i fremtiden som overhovedet muligt.

(Kort bemærkning).

Søren Espersen (DF):

Det er bare lige et enkelt opklarende spørgsmål. Jeg synes, ordføreren sagde, at The Lancet eller Johns Hopkins University decideret har bedt Danmark om en second opinion. Var det rigtig forstået, eller var det bare sådan et almindeligt ønske fra dem om, at der var nogen, der gik i gang?

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Nogle af de folk, der stod bag undersøgelsen, var i Danmark, og der var et møde med dem, hvorunder de gav udtryk for, at de ville være glade, hvis Danmark ville gennemføre en sådan undersøgelse. De syntes, at det var en passende opgave netop for et land som Danmark, fordi de gerne så en second opinion. Så enkelt er det.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Hr. Søren Espersen for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Søren Espersen (DF):

Det var altså et mere generelt ønske, det var ikke decideret rettet mod Danmark. Det er vi enige om.

Så vil jeg spørge: Hvad vil en undersøgelse efter ordføreren mening ændre? Lad os nu sige, at vi laver undersøgelsen, hvad vil den ændre?

Det andet, jeg vil spørge ordføreren om, er: Hvad er et acceptabelt tabstal i en krig? Når jeg stiller det sidste spørgsmål, er det netop for at prøve at forklare, at det er et meget, meget underligt og umuligt begreb at forholde sig til, når man ser på rækken af mærkelige tabstal i historiens løb.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Det er et ønske rejst over for danske politikere, som danske politikere så reagerer på ved at fremsætte det her beslutningsforslag, så enkelt er det. Det er ikke indviklet.

Hvad omkostningerne er, er det selvfølgelig fuldstændig umuligt at svare på i generelle termer. Man er nødt til altid at træffe en beslutning på grundlag af de konkrete omstændigheder. Hvad godt kan vi gøre ved en militær indsats? Hvilke risici er der ved en militær indsats? Står de risici i rimeligt forhold til det, vi vinder ved en militær indsats? Alt det må man spørge sig selv om hver evig eneste gang; man skal træffe beslutning om udsendelse af danske soldater til militære opgaver, så der er ingen facitliste.

Det er klart, at de tabstal, man må operere med i forbindelse med verdenskrige, er nogle andre tal end dem, man må operere med i forbindelse med lokale krige. Der er jo ikke to situationer, der er ens, så man er nødt til at gå den besværlige vej og foretage en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Tak til ordføreren. Næste ordfører er hr. Rune Lund.

Rune Lund (EL):

Grunden til, at også Enhedslisten står bag det her beslutningsforslag om at lave en undersøgelse af, hvor mange mennesker der er døde på grund af krigen i Irak, er selvfølgelig, at det har været forsøgt at så tvivl om de tal, som er fremkommet i de undersøgelser, der eksisterer i øjeblikket, specielt den undersøgelse, som er blevet publiceret to gange i det engelske tidsskrift The Lancet.

Hvis nu den danske regering og hvis nu også Dansk Folkeparti sagde, at det tal, som The Lancet er kommet med, faktisk er det tal, som er det mest pålidelige, så kunne man sige, at det ville

være et godt udgangspunkt. Det ville næsten overflødiggøre det her beslutningsforslag, men det ville i hvert fald bringe os et skridt videre i forhold til den udenomssnak, vi har hørt her i dag, hvor der bliver sagt, at så findes der ét tal, så findes der et andet tal, og det kan vi jo ikke rigtig forholde os til, for det er bare et tal.

Kl. 16.30

Hr. Lars Barfoed sagde ligefrem, at det var useriøst i det hele taget at ville diskutere, hvor mange mennesker der er døde på grund af en krig, for det var nærmest som at lege gæt et tal, nærmest sådan en quizleg. Det synes jeg ikke. Jeg synes, det er meget alvorlige sager, vi her snakker om.

Grunden til, at det ville være næsten overflødig, selv hvis regeringen og Dansk Folkeparti bakkede op om The Lancets tal, er, at de personer, som står bag de undersøgelser, som er udgivet i The Lancet, har udtrykt ønske om, at der kommer andre folk på banen og laver nogle undersøgelser for ligesom at kunne se de tal, der måtte fremkomme ved sådanne nye undersøgelser, i forhold til de undersøgelser, som er blevet udgivet i The Lancet.

Men vi har jo hørt her i dag, at man fra regeringens og Dansk Folkepartis side ikke rigtig har villet tage stilling til, hvilket tal der er det rigtige, og i den situation må man sige, at det så virkelig understreger behovet for, at der kommer en ny undersøgelse, så vi har den at diskutere ud fra. For det er jo faktisk ret interessant at vide, hvor mange mennesker der er døde af, at der har været ført en ulovlig Irakkrig. Det er det af mange forskellige årsager. En af dem er da helt klart, at vi bliver nødt til at diskutere og også placere et ansvar for, hvem der er skyld i, at alle de her mange tusind irakere er døde.

Der må vi jo konstatere, at regeringen og Dansk Folkeparti har været med til at trykke på nogle knapper i den her Folketingssal, hvilket har haft indflydelse på, hvor mange mennesker der er døde i Irak, netop fordi de tre krigspartier, Venstre, Konservative og Dansk Folkeparti, har været med i den her ulovlige Irakkrig, som har kostet så mange tusind irakere livet. Det er da helt klart, at en undersøgelse kan være med til at placere et ansvar for, hvem der har været med til at slå alle disse mennesker ihjel.

Samtidig er det jo også sådan, at man skal lave sådan en undersøgelse for at lære af nutiden, så man ikke begår de samme dumheder i fremtiden. Der er det da utrolig vigtigt, om der er 1.000 døde eller 60.000 eller 655.000, eller –

mere sandsynligt nu, hvor der er gået et år siden den undersøgelse, som blev publiceret den 11. oktober 2006 i The Lancet, blev udgivet – om der måske er 800.000 døde. Det ved jeg ikke. Der er ikke blevet lavet nogen ny undersøgelse. Men hvis man bare fremskriver, så er det et tal i det lag.

Så har der været nogen diskussion af, at 1 mio. kr. søreme var for meget, det ville man ikke belemre skatteborgerne med. Der må man bare konstatere, at Irakkrigen indtil videre har kostet de danske skatteborgere omkring 2 mia. kr., og hvis man ikke i den sammenhæng kan bruge en sølle million kroner på at evaluere, hvor mange tusind irakere der er blevet slået ihjel ved den krig, ja, så hænger tingene ikke sammen. Men det gør de jo ikke, i og med at Venstre, Konservative og Dansk Folkeparti ikke vil støtte det her.

Man må egentlig bare konkludere, at der ikke er nogen villighed til at diskutere, hvor mange tusind mennesker der er døde i Irak på grund af den krigsførelse, man har lavet. Man må konkludere, at man ikke vil forholde sig til en ubekvem sandhed. Man må konkludere, at man ikke på en ordentlig og saglig måde vil forholde sig til, hvor mange tusind mennesker man har været med til at slå ihjel, fordi man har deltaget i en ulovlig Irakkrig.

Hvis vi får en ny regering efter et valg, kan det være, at vi kan få den undersøgelse. Den kan jo godt laves bagudrettet, så vi alligevel kan få det grundlag. Hvis den mulighed skulle opstå til sin tid – og det håber og tror jeg bestemt den gør – vil det stadig væk til den tid være relevant at få de her oplysninger frem, at få lavet den her undersøgelse, så vi har det grundlag at diskutere ud fra, sådan at vi ikke i fremtiden vil begå dumheder, som vi har set dem begået i meget, meget stort og katastrofalt omfang i Irak.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Ja tak. Der er foreløbig to, der har bedt om korte bemærkninger. Den første er hr. Lars Barfoed.

(Kort bemærkning).

Lars Barfoed (KF):

Jeg vil gerne først sige, at når jeg mener, at den her gæt på et tal-leg er useriøs, er det netop, fordi det er på baggrund af meget alvorlige hændelser, at vi står og diskuterer det her. Der mener jeg, det er en simplificering ud over alle grænser, at vi skal stå her på talerstolen og blive krydsfor-

hørt af hr. Rune Lund om, hvor mange vi gætter på der er døde i Irak.

Men jeg vil da gerne spørge hr. Rune Lund, om hr. Rune Lund har et bud på, hvor mange flere der døde i Europa som følge af, at Storbritannien og USA tog kampen op mod Hitlers Tyskland, og om hr. Rune Lund så mener, at hvis der var rigtig mange, der døde som følge af det, var det en dumhed, at man tog kampen op mod Hitlers Tyskland; så skulle man hellere have ladet det regime fortsætte.

Kl. 16.35

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Jeg kan sige, at jeg ikke kender det tal. Jeg har ikke et bud på det tal. Jeg har ikke set en undersøgelse om det tal. Det er selvfølgelig i orden at forsvarere sig mod et nazistisk regime, og det er i øvrigt også noget helt andet end at starte en ulovlig angrebskrig, sådan som vi har set det med Irakkrigen.

Hvis hr. Lars Barfoed gerne vil slippe for de her gætterier, som hr. Lars Barfoed kalder det, jamen så kunne hr. Lars Barfoed jo bare stemme for, at der blev lavet en undersøgelse af det. Jeg er sådan set ikke interesseret i at gætte. Jeg har nogle forskellige undersøgelser, som jeg forholder mig til. Det er bl.a. The Lancet-rapporten. Den synes jeg er meget seriøs. Jeg kunne være tilfreds, hvis hr. Lars Barfoed sagde: Det er også den rapport, jeg mener er mest seriøs. Jeg synes, at det i hvert fald ville betyde, at vi var kommet et langt stykke videre, end det har vist sig at være muligt i debatten i dag.

Hr. Lars Barfoed kan jo bare understøtte en undersøgelse, hvis hr. Lars Barfoed ikke kan lide at forholde sig til forskellige tal. Så har vi i hvert fald et nyt tal fra en undersøgelse, som et Folkeeting har vedtaget, at forholde os til.

(Kort bemærkning).

Lars Barfoed (KF):

Da Storbritannien erklærede Tyskland krig, var det jo ikke, fordi Storbritannien blev angrebet af Tyskland. Det var, fordi Storbritannien stillede sig solidarisk med befolkninger i Europa, der blev angrebet af tyskerne. Så derfor var det ikke en forsvarskrig fra Storbritanniens side.

Når jeg spørger til det, er det, fordi jeg forstår, at hr. Rune Lunds logik er, at hvis nu der er mange, der er døde som følge af en krig, så var det en dumhed, at man gik ind i den. Skal vi føl-

ge den logik fra hr. Rune Lunds side, var det altså også en dumhed, at Storbritannien og USA indledte en krig mod Tyskland i sin tid. Det er bare den logik, jeg ikke forstår, for jeg er ikke enig i den.

Nogle gange er en krig nødvendig for at forhindre et terrorregime, som Saddam Hussein havde i Irak. Det har vi nu sat en stopper for, og det er jeg glad for at have medvirket til.

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Jeg må bare konstatere, at jeg ikke er enig i sammenligningen af krigen mod Hitlers Tyskland og den ulovlige krig mod Saddam Husseins regime. Jeg mener, det er to helt forskellige situationer, det er åbenlyst for enhver. Men jeg må da tage til efterretning, at hr. Lars Barfoed er stolt af at have været med til at stemme for en krig, som ifølge de undersøgelser, som er blevet publiceret i det anerkendte tidsskrift The Lancet, har kostet 655.000 irakere livet. Det kan hr. Lars Barfoed så være stolt af. Det ville jeg ikke være, hvis jeg var hr. Lars Barfoed.

(Kort bemærkning).

Søren Espersen (DF):

Ordføreren sagde, at det her også var for at få placeret et ansvar for, hvem der har skylden for, at der er døde. Det behøver man ikke at bekymre sig særlig om, det påtog vi os, bl.a. Dansk Folkeparti, da vi stemte og trykkede på knapperne dengang. Vi påtog os dermed også det fulde ansvar for de danske soldater, der er døde. Så den jagt på de skyldige kan ordføreren godt standse, for de er fundet. Det er os.

Så vil jeg gerne spørge ordføreren om det med tal. Hvis nu vi forestiller os, at det endelige tabstal i Irak opgøres til 20.000 – lad os bare sige, at vi ender der – var det så en retfærdig krig? Var det så en krig, som Enhedslisten ville have sanktioneret og været med til, fordi det var et passende tal?

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Jeg synes, det er fint, at Dansk Folkeparti påtager sig ansvaret. Nu er det jo en kort bemærkning, jeg har her, så jeg vil da gerne stille hr. Søren Espersen et modspørgsmål, nemlig om hr. Søren Espersen så mener, at det var det værd, hvis det er 655.000 mennesker, som er døde i Irak, hvis det tal står til troende. Er det krigens

pris? Er det o.k., hvis det er 655.000 mennesker, der er døde?

Så kan jeg sige til hr. Søren Espersen, at vi selvfølgelig ikke støtter en ulovlig og katastrofal Irakkrieg under nogen omstændigheder; ikke hvis det er 20.000, der dør ved det; ikke hvis det er 655.000, der dør ved det. Men det er da klart, at det er mange gange mere forfærdeligt, hvis der dør 655.000, end hvis der dør 20.000. Det er jo logik.

(Kort bemærkning).

Søren Espersen (DF):

Krigen har altid en pris, og det er en forfærdelig pris, og det er et forfærdeligt ansvar at have. Jeg kan sige til ordføreren, at da jeg skulle stemme og trykke på de knapper og tænkte på, hvad det medførte, var det faktisk en af de værste dage, jeg har haft i Folketinget, hvis ikke den værste. Så det er et meget svært ansvar, og det var en modbydelig beslutning at tage. Det er ikke noget, der er sjovt.

Jeg vil så til gengæld konstatere, at det tabstal, det ender med, når Irakkriegen engang er gjort op, jo ikke ændrer noget som helst i forhold til Enhedslistens indstilling til tingene. Det her er jo bare et bevis på, at det netop er, som hr. Lars Barfoed sagde: Tænk på et tal, og er det ikke forfærdeligt? Der kan Enhedslisten sole sig i, at de måske sagde, hvor forfærdeligt det blev. Men jeg synes også, det havde været forfærdeligt, hvis det var 20.000 eller 60.000 eller 70.000 eller 1 million. Så det er i virkeligheden bare en vulgær legen plattenslageri med »tænk på et tal«.

Kl. 16.40

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Jeg forstår, at det er vulgært og plattenslageri, hvis man går op i, om en ulovlig krig har slået mange tusind mennesker ihjel, hvis man går op i, om der er blevet slået 1.000 ihjel, om der er blevet slået 20.000 ihjel, eller om der er blevet slået 655.000 mennesker eller endnu flere ihjel siden sidste år, hvor den seneste undersøgelse fra The Lancet blev lavet. Jeg må jo så bare tage til efterretning, at det er det, hr. Søren Espersen synes.

Jeg synes, det er forfærdeligt, at Danmark er gået med i en krig, der er ulovlig, som er en krig om olie, som er en krig, som startede på løgne om masseødelæggelsesvåben og forbindelse til Al-Qaeda. Jeg synes, det er endnu mere forfær-

deligt, at den krig også har været med til at koste hundrede tusinder af døde. Det har den her krig ført med sig.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Først vil jeg bare lige gøre opmærksom på, at det i hr. Rune Lunds optik er en ulovlig krig. I min og Venstres optik håndhævede vi FN's resolution 1441. Det kunne vi tage en hel debat om. Det tror jeg ikke hr. Rune Lund er interesseret i, men jeg stiller meget gerne op til den type debat. Det er bare lige for at pointere også for referatets skyld, at jeg bestemt ikke betragter den krig, vi gik ind i, som værende en ulovlig krig.

Jeg har et enkelt spørgsmål til hr. Rune Lund. Nu har jeg hørt den socialdemokratiske ordfører være meget klar i mælet og hr. Villy Søvndal være meget klar i mælet om, at de 655.000 er det rigtige tal. Mener hr. Rune Lund også det? Hvis ja, hvorfor skal der så en ekstra undersøgelse til?

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Jeg vil meget gerne svare igen på det spørgsmål. Jeg mener, at 655.000 er det mest kvalificerede tal. Nu skal man passe på med at kalde sådan nogle tal for sandheder, det er jo alt sammen undersøgelser.

Jeg vil sige, at vi var kommet meget langt hen ad vejen, hvis regeringen, Venstre, De Konservative og Dansk Folkeparti her i dag havde tilkendegivet, at de også mente, at 655.000 er det tal, der kommer tættest på sandheden eller virkeligheden, om man vil. Så var vi kommet meget langt, og så havde det her beslutningsforslag næsten været overflødigt.

Men det havde dog stadig væk været nødvendigt, fordi de mennesker, der har stået for de to undersøgelser, som er blevet publiceret i The Lancet, rent faktisk ønsker, at der bliver lavet nogle nyere undersøgelser, som man kan sammenligne de tidligere resultater med.

Så selv hvis regeringen og Dansk Folkeparti skulle have bakket op om tallet på de 655.000, som jeg mener er det mest kvalificerede, havde vi stadig væk haft brug for det her beslutningsforslag.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Fru Gitte Lillelund Bech for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Gitte Lillelund Bech (V):

Jeg skal bare lige spørge, så jeg forstår det fuldstændigt: Hr. Rune Lund siger, at de 655.000 er det mest kvalificerede tal. Undersøgelsen fra The Lancet viser rent faktisk, at der med 95 pct. sandsynlighed har været et tabstal mellem 392.979 og 942.636. Mener hr. Rune Lund så stadig væk, at de 655.000 er det mest kvalificerede tal? Det var det ene spørgsmål.

Det andet spørgsmål er: Hvordan forholder hr. Rune Lund sig til, at Les Roberts, som rent faktisk er en af dem, der har lavet undersøgelsen i The Lancet, meget klart siger: »It may not be extremely precise, but it gets us into the ball park.« Hvilket vil sige: Det her tal er ikke særlig præcist, men om ikke andet er vi på spillebanen.

Mener hr. Rune Lund stadig væk, at 655.000 er det rigtige tal?

(Kort bemærkning).

Rune Lund (EL):

Jeg har haft den store fornøjelse at snakke med Les Roberts og være til møde med Les Roberts. Det, som Les Roberts gjorde meget opmærksom på, var, at tallet på de 655.000 er det tætteste, vi kommer på virkeligheden. Den her undersøgelse, som han har stået i spidsen for, er lavet på den måde, som man altid laver den slags undersøgelser på.

Hvis fru Gitte Lillelund Bech selv havde snakket med Les Roberts, havde hun ikke været i tvivl om, at Les Roberts står bag sin undersøgelse, og at de internationalt anerkendte forskerkolleger, som Les Roberts har, også står bag undersøgelsens metoder og undersøgelsens resultater.

Så tallet 655.000 er bestemt et kvalificeret tal. Det kommer fra forskerne bag rapporten, og det er en meget grundig rapport, og det er en rapport, som er lavet præcis på den måde, som man laver den slags rapporter på.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Tak til ordføreren. Den næste ordfører er hr. Villy Søvnald som ordfører for forslagsstillerne.

Villy Søvnald (SF):

Vi anvender ofte udtrykket den højeste pris, når nogle må lade livet i en større sags tjeneste eller for omstændigheder, som mennesker helt uforvarende hvirvles ind i. Det er derfor ikke ligegyldigt, hvor mange der har betalt den højeste pris i Irak.

Kl. 16.45

We don't do body counts, sagde den amerikanske general Franks i forbindelse med invasionen i Irak. Vi tæller ikke de døde, men det er jo ikke sandt. Vi tæller faktisk de døde. For et par dage siden blev en dansk soldat begravet, og alle danske medier oplyste os om, hvis vi skulle have glemt det, at det var det syvende danske offer for krigen i Irak. I onsdags fortalte Ritzau os, at ni amerikanske soldater var blevet dræbt i Irak samme dag, og at alene maj måneds tabstal nu er på 86 amerikanske soldater.

Jo, vi tæller faktisk de døde. Vi tæller de danske soldater, der dør. Amerikanerne tæller de amerikanske soldater, der dør. Storbritannien tæller de engelske soldater, der dør. Man kan i øvrigt følge med på hjemmesider. Eller rettere: Vi tæller nogle af de døde. De døde, vi ikke tæller, er dem, der er allerflest af, det er irakerne.

For et par måneder siden havde Kirkmaninitiativet sammen med SF inviteret den anerkendte læge Les Roberts til København. Han er en af forskerne bag de to studier om dødeligheden i Irak, som The Lancet har offentliggjort. Det første studie fra oktober 2004 taler om op mod 100.000 døde irakere. Det andet studium, offentliggjort oktober 2006, anslår, at 655.000 irakere har mistet livet som følge af krigen og den voldsbølge, som krigen har sat i gang.

Jeg tror, at det er ganske stærkt at opleve for de forskere, at man for første gang fra de krigsførende landes side, fra Bush, fra Blair og fra den danske regering, går ud og forsøger at lave karaktermord på dem, for det er forskere, hvis resultater vi altid har anerkendt, om det var om Rwandakrigen, om det var om Congo, om det var om tsunamien, om det var om krigen i Eksjugoslavien, har der aldrig før været sat spørgsmålstegn ved det. Men nu kommer der pludselig et ubekvent tal, og så forsøger man at skyde afsenderen ned. Det er ikke pænt. Det er ikke pænt på den måde at forsøge at slå budbringeren ihjel, fordi man har en dårlig sag.

Så har det være diskuteret, at det måske i virkeligheden er ligegyldigt, hvor mange der er slået ihjel. Nej, det er ikke ligegyldigt. Det er ikke ligegyldigt, om tyrkerne begik et folkedrab på armeniere under første verdenskrig; det er ikke ligegyldigt, hvor mange der blev slået ihjel. Vi synes ikke, det er ligegyldigt, hvor mange der mistede livet på grund af holocaust eller D-dag eller Nagasaki. Vi synes ikke, det er ligegyldigt, hvor mange der døde under Mao eller Pol Pot. Vi synes ikke, det er ligegyldigt, hvor mange der

mistede livet i New York den 11. september. Hvorfor ikke det? Fordi tragediernes omfang i bedste fald kan lære os som menneskehed at handle anderledes, handle klogere og ikke i fremtiden begå de samme fejltagelser igen og igen og igen.

Der er også noget andet i det. Der ligger nemlig også det, at ved at anerkende et tal er der en anerkendelse af den smerte, som man har været med til at påføre andre, i det her tilfælde hver 40. iraker. Som krigsførende nation påhviler der Danmark en særlig forpligtelse til at udvise den respekt og den anerkendelse over for det irakiske folk, at deres døde og deres lidelser og deres sorg ikke er et ligegyldigt spørgsmål.

Vi havde som sagt besøg af Les Roberts. Han redegjorde detaljeret for, hvordan han havde lavet undersøgelsen med præcis samme høje videnskabelige standard, som han altid plejer at lave dem. Derfor synes jeg, at det er upassende, at nogle forsøger at sætte spørgsmålstejn ved hans tal.

Det var også ham, der af to grunde bad os om at få en dansk regering til at lave en ny undersøgelse. Den ene grund er, at han har været forsøgt karaktermyrdet af så mange af de politiske ledere, der stod bag krigen, at han selvfølgelig har brug for den oprejsning, der ligger i, at hvis et land går ind og laver en undersøgelse, vil det vise, at han talte sandt. Den anden grund er, at undersøgelsen som sagt er et år gammel.

Jeg vil sige tak til dem, der støtter forslaget. Jeg synes egentlig, at det er lidt underligt, at de, der har udløst katastrofen, ikke vil være med til at få katastrofens omfang belyst. Hr. Søren Espersen har sagt: Det var en fejltagelse. I dag siger forsvarsministeren: Vi tog fejl. Der er kø ved håndvasken i de her dage, men jeg tror også, der er brug for, at nogle siger til det irakiske folk: Undskyld, vi beklager, at vi tog så gruelt fejl.

Kl. 16.50

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Der er et par korte bemærkninger. Den første er fra hr. Søren Espersen, værsgo.

(Kort bemærkning).

Søren Espersen (DF):

Jeg lagde mærke til, at hr. Villy Søvndal, mens udenrigsministeren talte, faktisk sad og noterede, hvad der blev sagt, eller måske var det noget andet, der blev skrevet. For jeg har ikke hørt udenrigsministeren eller den danske regering forsøge at begå karaktermord på dem, der har

lavet den her undersøgelse i The Lancet. Det har jeg ikke hørt. Og hr. Villy Søvndal har heller ikke hørt mig sige det. Tværtimod har jeg netop rost de folk for normalt at lave ordentlige undersøgelser. Så jeg ved ikke, hvor det karaktermord kommer fra.

Det, jeg egentlig vil spørge om, er det med den højeste pris. Jeg er enig i meget af det, hr. Villy Søvndal siger. Indimellem har man som politiker fået spørgsmålet: Hvor mange skal der dø, før et eller andet? Hvor mange danske soldater skal dø, før et eller andet? Er hr. Villy Søvndal ikke enig i, at det er et absurd spørgsmål? For tænk, hvis man engang svarede på det. Tænk, hvis man en dag sagde 38 eller 219 eller 714. Er hr. Villy Søvndal ikke enig i, at selve det spørgsmål er absurd, når det bliver stillet?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg er enig i, at der kan være tale om militære situationer, hvor man skal være med. Jeg har selv været med til at stemme for, at vi sendte danske soldater af sted, da serberne beskød Sarajevo i sin tid. Jeg har været med til at sende danske soldater til Afrikas Horn for at sikre våbenhvilen mellem Eritrea og Etiopien. Jeg har været med til at stemme for danske soldater til Albanien efter Berishastyrets sammenfald. Det er klart, at man der påtager sig et ansvar også for danske soldater. Det er jeg enig i, og jeg er også enig i, at den højeste pris kan være nødvendig.

Men den her diskussion om Irakkrigen er jo en diskussion, der er helt anderledes. Man starter en – med Kofi Annans, FN's generalsekretærs, ord – ulovlig krig. Der er tale om en ulovlig krig. Der er tale om en krig, hvor samtlige begrundelser var opdigtede, forløjede, påfundne, manipulerede. Der er tale om en krig, der på alle stræk i følgevirkninger har efterladt en værre verden end den, vi havde, og det er selvfølgelig på det grundlag, at krigen skal vurderes.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Så er det hr. Søren Espersen for en sidste kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Søren Espersen (DF):

Det er jo ikke det, jeg spurgte om. Jeg er enig i, at jeg blandt andre bærer det fulde ansvar for det, og det er jo ikke det samme, som at jeg står i kø ved håndvasken, eller at andre gør det. Det er jo en ubehagelig måde at se på det på. Jeg har fak-

tisk fra starten sagt, at vi var parate til at gøre præcis det samme igen, og det har jeg sagt i meget, meget lang tid, og det er ikke at stå i kø ved håndvasken. Jeg synes, at det er en dårlig måde at sige det på, og det er fuldstændig unfair.

Jeg vil lige igen tilbage til det her med det om den ultimative sorg. Det er jo det, som rammer den enkelte familie, der mister en pårørende. Den familie oplever den ultimative sorg. Vi andre oplever jo ikke den sorg, når der er en person, vi ikke kender, der dør. Vi bliver kede af det på de pårørendes vegne og forstår den sorg, de gennemlever. Men den sorg er jo ultimativ for dem. Den kan man ikke bare sådan gange op med 60.000 og sige, at der har man så en ultimativ sorg gange 60.000. Det er absurd snak.

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Ja tak, tiden er gået. Værsgo til ordføreren.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Men man er jo nødt til, når man tager en beslutning, som hr. Søren Espersen står ved, hvilket er fair nok, at forholde sig til det og spørge: Er konsekvenserne af det her noget, man ville? Nej, det tror jeg ikke. Jeg tror ikke, at nogen har været så onde i det danske Folketing, at man har villet det her. Man kunne så have lyttet til efterretningstjenesterne rundt om i verden, der forudsagde, hvad man risikerede at udløse med det her, bl.a. CIA i USA.

Det valgte man at overhøre. Måske skal man også nærmere kalde folk som Bush, Blair, Fogh og Søren Espersen for fantaster på den måde, at de troede, at de kunne dirigere en verden og beskrive en verden, som bare ikke havde ret meget med virkeligheden at gøre, og så overså de samtlige de kvalificerede advarsler, der var.

Nu udløste man så katastrofen, og det, vi beder om i debatten i dag, er at få belyst katastrofens omfang. Der synes jeg så, at det er en fantastisk situation, at de, som var villige til at udløse katastrofen – hr. Søren Espersen siger, at han vil gøre det igen – ikke er villige til at få omfanget af katastrofen belyst.

Kl. 16.55

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Den fg. formand (Lissa Mathiasen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (*Op-hold*). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 155:

Forslag til folketingsbeslutning om en freds- og forsoningsproces i Irak.

Af Rune Lund (EL) m.fl.

(Fremsat 12/4 2007).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Per Stig Møller):

Enhedslisten har fremsat et beslutningsforslag, hvorefter regeringen pålægges at arbejde for, at alle udenlandske tropper trækkes ud af Irak, og at der igangsættes en freds- og forsoningsproces samt øget genopbygning.

Alle her i salen er enige i, at vi må fremme forsoningsprocessen i Irak og øge genopbygningen. Men vi deler som bekendt ikke Enhedslistens ønsker om, at de udenlandske tropper straks skal forlade Irak. Det gør vi ikke, fordi den multinationale styrke er i Irak på invitation fra den irakiske regering og med et mandat fra FN.

Jeg skal i øvrigt her nøjes med at henvise til de drøftelser, som vi jo havde i sidste uge, om det fremtidige danske militærbidrag. Jeg vil også gerne henvise til dokumentet »Danmarks engagement i Irak«, der dels giver en opdateret fremstilling af situationen i Irak, dels nærmere præsenterer den kommende danske indsats. Dette papir er jo fremsendt til alle medlemmerne af Folketinget.

Det er et overordnet princip for regeringen, at vi ønsker at imødekomme de irakiske ønsker om assistance fra det internationale samfund og svare på FN's appel til det internationale samfund. Samtidig ønsker vi at yde en indsats, der er komplementær i forhold til den støtte, som